ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Асобны №. каштуя усюды 35 кап.

№ 13

ВАРУНКІ ПЕРЭДПЛАТЫ:

	На 12 мес.	На 9 мес.	На 6 мес.	На 4 мес.	На 3 мес.	На 2 мес.	На 1 ме
У Расеі	15р.—к.	11р.50к.	8р.—к.	5р.20к.	3р.90к.	2р.60к	1р.30к
За граніцу	20р.—к.	18р.—к.	12р.—к.	8р.70к.	6р.—к.	4р.—к.	3р.—к

Калі выпісваяцца разам некулькі №№, та робіцца уступка на 20%.

Перамена адрысу каштуя 50 кап.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1918 г. 21 Мая. — Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. — I-й год выданьня.

Масква, 21 Мая.

Дауно ужо маяцца у Гэрмані імпэрыалістычны напрамак палітыкі, вядомы пад назваю „Дранг нах Остен“, ці па-нашаму—рух на усход. Гэты напрамак зарадзіуся тады, як нямецкія прамысловыя і гандлёвыя дзеі пачалі пашырацца, абганяць у гэтым пашырэньні іншыя гасударства і сустрэліся с прыпынкам, які рабіуся праз мацнейшыя заходныя земли, як Англія, Пранцыя і Пауночная Амэрыка, дзе грашаунічаства мая натта вялікую сілу. Спрачацца з гэтым грашаунічаствам на заходзя нямецкі капіталізм ня мог. Вось пагэтаму вочы нямецкае буржуазеі павярнуліся у другі бок, на усход. З гэтаго боку аж да самаго Вялікаго акіяну, апрыч англіцкаго капіталізму, нема такое сілы, якая -б мела магчымасць вясці гандліовую і прамысловую барацьбу з нямлцкім грашаунічаствам. На усім гэтым абшары натта шмат рынкау, куды можна вывозіць дзеля гандею хвабрычна-заводскія тавары і аткуль можна збіраць аграмады няаброблятых матэрыялау. Дзяля нямецкаго грашаунічаства знайходзілася шырокая поля ля прыхільнасці рук і ля карыстаньня багацтвамі усходных няпрамысловых краёу. Апрыч гэтаго, вялікія усходныя землі у вачах нямецкіх дзяечоу былі, як мейсца дзеля разсяленьня лішку нямецкаго народу.

Гэты даунішні напрамак імпэрыялісткае нямецкае палітыкі выявіуся у жаданьні абладаць гасударсцвяпаю гаспадаркаю усяе Турцыі, Балканскаго паувострава і паудзённа-заходных вобласціоу Расеі. Гэтыя мэты цяпер Гэрмані удалося, як бытцам, скончыць. Але-ж такоя пашырэньня вобласціоу аканамічнае палітыкі ня здаваляя гэрманскае буржуазеі. У яе іосць роуны па сіля вераг—англіцкая грашауніча ства, апутаушая сваею сеткаю увес усход. Дык вось да зніштаженьня на усходзя свайго усягдашняго ворага і цягняцца нямецкі імпэрыялізм. Пры гэтым апошняю мэтаю яго з,яуляяцца прайсці у Гындыю даканаць там англіцкую уласьць і зрабіць установу свайго валадарства над гэтаю багатаю зямліою. Весткі аб початку ізноу такіх думак праглядваюць у някаторых нямецкіх газэтах. Мусібыць, Гэрманія хоча праз сучасную вайну дамагчыся усяго таго, аб чым дауно ужо памышлялі павадыры яе імпэрыялістскае палітыкі.

Калімейсцоваму народу ня удасца сзінуць валадарства грашауніцтва, ня удасца атрымаць уласьць у свае рукі, то дзяля нас усіо роуна, хто будзя гаспадарыць у Гындыі—нямецкі ці англіцкі капіталізм. Нас толькі павінны натта цікавіць тыя дарогі, па якіх нямецкі імпэрыялізм пайшоу-бы на заваіову Гындыі. Да гэтых часау едзінаю дарогаю дзеля яго у гэтай справя была Турцыя, якая знайходзіцца сусім ва уласьці Гэрмані. Але-ж апошнія захапляньня немцамі расейскіх зямель, у бальшасці на поудні, могуць прадыхтаваць нямецкім імпэрыялістам думку аб вайсковым руху у напрамку пераз Чорнае мора, на Капказ і даляй.

Ці будзя Гэрманія дамагацца думкі аб наступу на Гындыю, якую дорогу выбяра сабе нямецкая ваіоунічаства—нема ведама. Адно можна толькі сказаць, што дарогі натта доугія, і, каб прайсці іх, трэба шмат часу, працы і патрат. Дзеля такое справы ня хопіць цярпяжу у нямецкаго працоунаго народу, які мусіць-жэ зразумець, што яго вядуць на гібяль дзеля абароны і выгад буржуазеі і грашаунічаства.

Што у нямецкіх працоунікау жыве думка аб равалюцыі, аб зніштажэньні валадарства багацеяу і імпэрыялістау, якія шлюць іх на бойкі дзяля падтрыманьня нават чужое буржуазеі (расейская), дык гэта відаць с таго, што зрабілася у Гэльсінфорся паміж нямецкімі матросамі. Растрэлы і арышты матросау з двух вялікіх карабліоу штонебудь да азначаюць.

Дык вось, можа быць, што нямецкі імпэріялізм, капаючы магілу равалюцыі, кідаючы свой падкі погляд у далячыню дзеляіншаго захапляньня гэтым самым капая сабе ямку, у якую зваліцца праз равалюцыю змучанаго бязканечнаго вайною працоунаго люду.

Гэтман рэакцыі.

Тоя, што зрабілася надоячы у хахлашчыня, і мусяла зрабіцца, бо увесь склад жыцьця вёу да гэтаго. Кожны, хто толькі умеу глядзець даляй звычайнаго вокагляду, мог бачыць тыя зданьня, якія вымуліоувала тая сытуацыя (склад жыццявых варункау), якая была няпрыменным скуткам палітыкі буржуйнае, пнутрывалае хахлацкае рады. Запрашэньня да сябе моснаго і ласаго да гасціннасці апякуна, якім есць ля усей буржуазеі, нямецкі імперыялізм, гэта і было першай дзеяй тае камэдзі, якая праглянула ля самае рады пастацаю смерці. Робячы лад у Брэсці, вядучы згавор, немцы бачылі у радзя той кончык, за які іомка можна было ухапіцца, каб гладчэй распасцерці сваю жалезную руку на багацьця хахлашчыны і на заваіовы равалюцыі. Гэта былі дзьверы, праз якія мусяу увайсці з іх штыкамі той самы лыцар, які зпашоуся (да і быу дауно на пагатовя) у твары яснавяльможнаго гэтмана—пана Скорапацкаго. Рада зжыла свой век, справіушы надоуга пязабытую пакаленьням праступкавую працу над прадажаю інтарэсау работнікау і селян хахлашчыны і падгатовіушы ля контарравалюцыі успаханную глебу. Цяпер ня трэба заплюшчваць вачэй на тую сур'іознасць, якая з'явілася перад усею расейскаю равалюцыяй у скутку працы прадажнікау працоунаго народу. Тая чорная грумада груганоу, якая выляцяла з сваіх гнязлау на повярх і забрала сілу—ня здаволіцца кнеяю аднае хахлашчыны і патужыцца распасцерці яе і на большы абшар. Чырвоны знак Расейскай Рэспублікі радау намазаліу досі вочы усей нечысці і ні аднэй хвіліны ня дае іой спакою. Вось і ня дзіва таму, што гэта самая нечысць, ліхая сіла, і мая сваей мэтаю звясці з сьвету свайго заклятаго ворага. Усе пуціны ля гэтаго яна старанцца скарыстаць, каб як ямчэй падыці, каб з большай хітрасцю падкрасціся. Здарэньня на хахлашчыня — есць так сама адна ад тых пуцін, якія намеціля сябе чорная контарравалюцыя. У гэты час, нам, беларускім равалюцыйным работнікам, трэ звярнуць дваяка пільную увагу на тыя дзеі, што спрауляюцца і там, у нашаі краіня. Усе тоя, што робіцца там, ясней яснаго кажа, што яно есць адбітак тых самых дзей, якія прарабіліся на хахлашчыня. За Беларускую буржуйную Раду, так як і за хахлацкую, можа ухапіцца і ужэ хапаяцца нямецкая ваяунічаства і грашаунікі і на яе магілі пасадзіць якога-кольвяк так сама «яснавельможнаго» пана, трэба сказаць, ужэ маючаго на пагатовя. Гэты скутак усіх чынімых спраў на Беларусі мы дауно абачвалі і весь час стаялі за тоя, каб скінуць і сцерці з зямлі ліхую наросціну на целі Беларусі — буржуйную раду. Цяпер жа яшчэ раз мусім напомніць усім тым сябром і таварышам, хто ясна азнае цану усім заваевам расейскае равалюцыі, каб яны усімі сіламі стараліся перашкодзіць гібяльнай ля равалюцыі працы Беларускай Рады. Раз назаусюды трэ азнаць самім сабе, што усе іншыя звароты у палітыца, якія адхіляюцца ад палітыкі правіцяльства Расейскай Распублікі, якія весь час праводзіць Бел. Рада, есць крокі прадауніцтва, крокі змены справам працоунаго народу. Беларускі работнічы і селянскі люд свойскі злыган з працоуным народам Вялікарасеі і звенчан з ім вялікаю равалюцыяй. Вось з ім поруч іон і муся устаць на яе забарону супроць усякіх ліхіх варагоу, якія пасягаюць на яе—буць яны апрапуты у вопратку Радау, ці яснавельможных гетманау, украінскіх і беларускіх аднакава. З пад іх вопраткі выглядая адзін воблік—гэта воблік чорнае раакцыі, якую павінны звясці з сьвету работнікі усіх краіоу усіх народау злучна.

Д. Ж.

Опыты и уроки сепаратизма

Однимъ изъ печальныхъ и, можетъ быть, самымъ трагическимъ изъ всѣхъ послѣдствій царскаго режима является стремленіе къ отдѣленію отъ Россіи всѣхъ окраинъ, имѣющихъ не чисто русское населеніе. На окраины ложился по преимуществу своею тяжестью гнетъ царскаго самодержавія; на окраинахъ острѣе ощущалось безправіе и угнетеніе народа. Послѣдствія этого гнета не изжиты еще и до сего дня, и недовѣріе ко всему русскому живетъ тамъ, несмотря на всѣ свободы, которыя несетъ съ собой русское революціонное движеніе. Подъ вліяніемъ этого недовѣрія и развилось въ большей или меньшей степени стремленіе къ сепаратизму въ каждой изъ окраинныхъ областей и это стремленіе сохранилось и послѣ февральской революціи 1917 года. Но первоначально оно существовало, какъ идейное направленіе мысли средне-интеллигентскихъ круговъ, не базируясь совершенно на симпатіяхъ къ нему трудового народа и не встрѣчая реальной поддержки послѣдняго. До соціальной революціи въ октябрѣ отношеніе народныхъ массъ къ данному вопросу было совершенно пассивное, и этой пассивностью воспользовались сторонники сепаратизма, къ которымъ присоединились контр-революціонные буржуазные элементы, разсчитывавшіе съ помощью отдѣлившейся той или иной области вести наступленіе для уничтоженія завоеваній октябрьской революціи. На окраины устремились Корниловъ, Алексѣевъ, Дутовъ, Семеновъ и проч., находятъ тамъ поддержку со стороны сепаратистски настроенныхъ элементовъ. Массы трудового народа ясно поняли, что они теряютъ, порвавъ съ центрами революціи, и потому вступили въ ожесточенную борьбу съ контр-революціонерами, прикрывавшимися маской защиты правъ окраинныхъ народностей. Но эта борьба кончилась неудачей, такъ какъ на помощь нашимъ предателямъ подоспѣла внѣшняя сила со стороны германскихъ имперіалистовъ.

Единственнымъ результатомъ этого внѣшняго вмѣшательства явился фактическій переходъ власти въ руки нѣмецкихъ генераловъ и торжество буржуазіи, возстановленной въ своихъ былыхъ правахъ. Тѣ же, кто являлся носителемъ идей сепаратизма стали удаляться отъ всякаго вліянія на дѣло и устройство будущихъ судебъ своего края. Такова эволюція и печальный финалъ сепаратистскихъ стремленій. Эти стремленія привели къ гибели революціи на окраинахъ въ настоящій моментъ. Въ Финляндіи Маннергеймъ, окруженный нѣмецкими броневиками, добиваетъ послѣдніе остатки геройскихъ защитниковъ революціи. Эстляндскіе бароны подносятъ почетную шпагу Вильгельу за избавленіе ихъ отъ расплаты съ трудовымъ народомъ. Въ Литвѣ и Бѣлоруссіи воскресшіе помѣщики ведутъ переговоры объ образованіи особаго королевства подъ эгидой Германіи. На Украинѣ уничтожается даже не соціалистическая рада и возводится въ повелители народа Скоропадскій, къ которому стекаются представители дома Романовыхъ.. И вездѣ изъ-за ширмъ мѣстныхъ правительствъ выглядываетъ суровое лицо нѣмецкаго коменданта или генерала, п[illegible] властно распоряжающагося краемъ

крываясь, какъ фиговымъ листкомъ, видимостью мѣстной власти, представители германскаго командованія по-своему совершаютъ свой судъ и расправу надъ революціей, доводятъ народъ до нищенства всевозможными поборами и грабежами и куютъ ему цѣпи новаго рабства, инсценируя волеизъявленіе народа на подданство принцамъ нѣмецкой крови и возвращая буржуазіи все потерянное ею черезъ революцію.

Пусть падетъ на головы тѣхъ, кто изъ предвзятой мысли о сепаратизмѣ, кто изъ-за желанія сохранить за собою незаслуженныя прежнія права и привилегіи, пусть на ихъ головы падетъ позоръ и проклятіе за порабощеніе трудового народа и пусть результаты сепаратизма послужатъ послѣднему новымъ доказательствомъ того, что пролетаріатъ и крестьянство сумѣютъ защитить и сохранить свои права не раздѣленіемъ, а тѣснымъ единеніемъ и преслѣдованіемъ общей для всѣхъ трудящихся цѣли—закрѣпленія завоеваній октябрьской революціи.

І. Р.

Яснея.

С кожным часам усе боляй і боляй паднімаяцца той полаг, за якім гэтак старэнна і пільна вядзецца сацыялістамі-згодчыкамі, сацыялістамі-папіхачамі буржуазеі, злучна з'ею тая шкодная і праступковая работа па стварэньню незалежнай Беларусі, сучаснікамі якоя мы з'яуляямся цяпер. Як выяуляяцца з тых вестак і павядамленьняу, якія час ат часу даходзяць ца нас, хоць і ня поунасцью, вось у яком палажэньні там, у забрануй Беларусі, тчэцца тоя палатно, якоя усцілая сабою простую сцежачку да прыходу нямецкага начальства. Скора немцамі быу забрат Мінск, і разгоняная рада прынялася за работу, з Вільні хучэй навярху да прадстаунік ужо к гэтаму часу зарганізаванай Віленскай Рады, трэба сказаць, с часоу вайны трымаючай гостра гэрманскую агляду. На нарадзе з прэдстаунікамі - вядомай Беларусскай Рады у Мінску сашчапіліся паміж сабою два напрамкі, апіраючыя на розныя падставы: з прыхілам да Расеі і са спагадаю да Гэрманіі. Пошля доугіх спрэчак, апошняя забрала верх і парашано было абвесціць Беларусь Народнай Распублікай, незалежнай ад Расеі, пад пратактаратам Гэрман'і. З гэтаго ж моменту, якога дужа жадала буржуазея і усе варагі сацыяльнай перабудоукі расейскай радавай фэдэрацкай распублікі, Беларусская Рада стала тым мейсцам, куды пачало збягацца усіо ліхоя ды нядобрая і адкуль палітыка прадауніства інтарэсау працоунаго народу пачала шырыцца і выростаць. Быушы і да сяго момэнту ня пачэсны склад Рады, зразу прыняу другую ахварбоуку, іншы коляр, зусім пахіліушыся у права да поунаго злучэньня з клерыкальна - і буржуазна-чорнасоцяннымі элементамі. Хуччэй жа гасцінна адчыніліся дзьверы ля усякіх фон-Скірмунтау, ксяндзоу і папоу, перад прыходам немцау сустракаушых іх з прамовамі і хлебамсолью. Парадкам, чынна і далікатна, былі завязаны зносіны з мейсцовым нямецкім начальствам, а услед пашоу торг аб долі цэлай краіны, з дзесяцімільіонным народам. Торг віоуся старэнна праз кольві дзіон і німа ведама да чаго іон прывіоу, толькі ім так сама дужа зацікавіліся і польская буржуазея праз Менскую мейсцовую Польскую Раду, прэдстаунік ад якоя з вызытаю з'явіуся да старшыні так празыванаго Беларускаго Сакратарыяту. Як відаць з вестак, што між двума родными сіострамі—Беларускай і Польскай буржуйнымі радамі так сама завязаліся свойскія адносіны паміж сабою. І вось, маючы пад рукамі „паважных" людзей, а пад бокам добрых суседзяу, справа беларусскаго нова з'яуляннаго правіцяльства ішла даляй і даляй. Па абшары Беларусі пашлі разсылацца усялякія папэры, та прыказы, та пастановы, а поруч з гэтым і пасланцы ад рады. Згубная праца атрымала змогу ужывацца у поуную мерца. А каб дадаць іоі боляй вагі і гучнасці—праз газэты пачалі пускацца чуткі і весткі, што гэтая праца мая крэпкі фундамент сярод селян і работнікау беларусау многіх мейсц. У кожнум нумары на самум віднум мейсцу пачалі друкавацца бойнымі літарамі павядамленьня аб тым, што адтуль і адтуль прыходзяць пасланцы с павіншаваньням і прызнаньням пакоры „едзінай спраудпай уласці—Беларускай Народнай Распублікі". Прауда, нягледзячы на гэту самаухеху, усіо-ткі сьвята беларускай буржуазеі ня зусім бязклопатна цягняцца, бо і уласць ле яшчэ покуль што ня замацавана, як відаць па вестках. Тоя нямецкае начальства, якому беларускія згоднікі-сацыялісты і буржуазея асьвецілі парогі, ня так міласліва да іх і стрымоуваецца пакуль што выпусьціць уласць із сваіх рук, а так сама і стараяцца прашкодзіць саматугам яе захапіць; з гэстаго боку строгасці яно ня шкадуя і, як кажуць, Сакратарыят Беларускі быу за самавольны пасяг на уласць распушчаны. Пошля гэтаго няуймючым у сваей празя вясці даляй палітыку згубства Беларусі, сябром рады удалося аперціся на вышауняючы камітэт з'езду і даляй паказваць сьвету што яны жывуць. Вядома, жыцьціо гэта дужа крохкая і хвальшывая, паказноя, зачым крыху і нязадвольная „дзеячау беларускіх". І вось, мы у апошні час чуям, што з рады, ці камітэту вышлі некія, як пішуць газэты, дэмакратычныя элементы і на яго мейсца заложана Рада пяці. Па прозвішчам відаць, што напрамак пераважыу сацыялістау-згодчыкау. Але з гэстаго нічога няможа выйсці, бо поруч з гэстым палітыка іх дазволіла дужа глыбока запусціць карэня прадауніцкай працы чорнай сотні, якая ня памарудзіць, каб пасьпешняй выкапаць па глыбяй і просторняй магілу сваім услужным сябром. Мы, як і трэба так, зусім ня шкадуям, калі атрымаяцца гэткі скутак у ходзя здарэньняу жыцьця на кнеі нашае старонкі; ня шкадуям, бо ведаям, што іначай і быць ня можа. Тая праступная праца, якая весь час чауплася там, пад разстрэлы равалюцыянэрау і грабства селян, і ня могла, і ня може да іншаго прывясці, чымсь да таго, што стварылася і на Украіня. Ікрас, на Беларусі глеба да гэтаго успахана, як лепш ня трэба. Прауда, трэ, ня заплюшчваючы вачэй, азнаць, што гэткая рэч ля нас дужа паганая і шкодная і вымушая нас на выяуленьня усіх нашых змог і сілы у барацьбе з гэтым з'явішчам. Вядома, трэ сазнацца, што мы наурад ці зможам папярашкодзіць дайсці да канца той гібяльнуй справя, якую вядуць і парашылі давясці да гібяльнаго канца згубчыкі працоунаго народу. Толькі гэта ня муся нас спыніць: можа суджана будзя выпіць і нашай старонца яшчэ адну горкую чарку, але трэ верыць, што ня надоуга атрута з яе будзя мучыць яе сыноу. Дэмакрацкі равалюцыйны беларускі селянін і працоунік ня папусціць далейшай доугай пагарды над сабою і дружным паустаньням скіня з сябе усякая ярмо. У гэтуй справе нас ня павінны пакінуць нашы таварышы другіх краіоу і народау. А тады... тады будзя адплачана за усе зробляная цяпер варагамі слабоды і равалюцыі...

Беларус З.

Звеі.

Думцы свабоднуй называу німа,
А сэрцу гарачаму веры!
Так згушчана вокал нядоля і цьма,
Так гора балюча бяз меры!
Чуць голас пачуяцца дзесці які,
Ці песьні разхвалюцца тоны,
Здаецца то плачуць браты-бедакі—
А песьні—то іхнія стогны.
Павіслым туманам зачынята усе:
І неба, і сонца, і зоры!
Ды злыбядным вокам у пагануй красе
Паглядзя моракам гора.
Маркотліва ныюць дубровы й гаі,
Нярадасна рэчка плюскоча,
І сліозы люцкія плывуць па зямлі
Ды плюханьням болі рагочуць.
Дзе волам на кіняш-балесна глядзець—
Самлелая сэрца ня б'ецца!
І сіл няхапая на даляй цярпець
І рад бы быу смерці, здаецца...

—

С парою ж паціху мінае усе:
Расходзяцца чорныя думкі,
І рантам у прыгожуй усе гляне красе
Ды зорыць жывільным малюнкам.
Золотымі ступкамі звісьня прамень,
Ззякаяцца у зоры усіо неба,
І жыва жіцьцё — гэта святашні дзень
І нічога ня трэба.
У хвалях пазыву ты к небу ляціш,
Зліваяшся з песьнямі люду,
Ды радасным зыкам над светам крычыш:
„Жыіцьцом упівацца я буду!"

—

Так розных дзьве звеі у душу маю
Збягаюцца радам пачасна;
Й з адной з іх радую песьню пяю,
З другой я забыты й няшчасны.
І першуй той звеі я рады усягды—
Другой жа ніколі ня рады...
Ну, шчасцяж ня будзя, трэ знаць, бяз бяды,
А мукі бяз шчырай спагады.
Вось гэтыя звеі, дзыве родных сястры,
Мо жыцьця яны і красуюць:
Та з-яюць прад вокам сьвятыя кастры,
Та ветрамі цемрыва дуюць...
У зменах жа з-явау так многа чуцьця,
Так многа хваленьня і сілы,
Што можа й нязнау бы бяз іх я жыцьця,
І сьвет бы быу гэты ня мілым!

Цішка Гартны.

Думка.

Край мой родны, дарагенькі
Што с табою будзя?
С твайго боку чутны енкі—
Грук гарматау гудзя.
Над Дзьвіною, па над Вілляй,
За Дняпром ракою,
Стогня—стогня люд наш мілы
У панау пад пятою.
Як ваукі яны на поля
Усе павыбегалі,
Шчуушы, што селян нядоля
У жыцьці напаткала...
О, няужэ ж табе прыдзецца
Згінуць, мой народзя?
О, не, не! Глядзі! Здаецца
Штось відаць на усходзя;
З - за бароу, лясоу на неба,
Там узышла дзянніца,
Й раз - за разам - так патрэба—
Боляй усіо іскрыцца.
А за ею гляня й сонца
Прамяням яскравым
І у бярэ па усіой старонцы
Поля, луг й дубравы.
Вер, працоунік, у ту хвіліну.
Варагі ліхія,
Ад яе вялічча згінуць,
Як духі начныя.

Гудокъ.

Новое о старомъ.

Бѣлорусская Рада въ Минскѣ, слѣдуя по стопамъ своей строптивой, уже отжившей сосѣдки украинской рады, уже почти дошла до участи послѣдней.

Выходъ изъ среды ея представительства демократической части, распадъ народнаго секретаріата, созданнаго также по образцу и подобію кіевскаго, образованіе „совѣта пяти", въ составъ котораго вошли мало говорящія бѣлоруссу имена—все это вѣрные признаки паденія существующей конституціи новой власти Бѣлоруссіи.

А вѣдь прошло съ тѣхъ поръ всего лишь два мѣсяца, когда бѣлорусская рада, забирая въ свои руки бразды правленія въ самой торжественной формѣ обѣщала бѣдному, угнетенному бѣлорусу все, что нужно человѣку для блага его и блага края. И дѣйствительно, словъ за это время было столько наговорено и написано въ рѣчахъ и разныхъ „грамотахъ", а дѣла было сдѣлано такъ мало, что, къ сожалѣнію, для доказательства нельзя оперировать ни однимъ, если не считать открытія курсовъ бѣлорусcовѣдѣнія.

Насколько виновата рада въ своей бездѣятельности, судить нельзя, по многимъ причинамъ; да и не объ этомъ я хотѣлъ говорить.

Я хочу сказать нѣсколько словъ о тѣхъ преждевременныхъ шагахъ, которые были сдѣланы эфемерными „вершителями" судебъ бѣлорусскихъ изъ рады.

Необычайно скоропалительная поспѣшность вождей рады съ объявленіемъ „незалежнай Беларусі", объявленіе государственнымъ языкомъ бѣлорусской мовы и др. ясно показали, что у послѣднихъ не нашлось даже minimum'a политической мудрости и зрѣлости, которыя подсказали бы имъ, какое великое преступленіе совершаютъ они, или даже не преступленіе, а просто нелепость, хотя бы только потому, что судьба Бѣлоруссіи рѣшается не въ кулуарахъ минскаго бывшаго ген.-губернаторскаго дома, а въ Берлинѣ, гдѣ передъ лицомъ всесильнаго судьи претендуютъ на тѣло Бѣлоруссіи поляки и литовцы; а грамота такъ и осталась „грамотой свободной и независимой Бѣлорусской народной Республики". Да, наконецъ, и нѣмцы нелюбятъ выпускать изъ рукъ добычи, и судьба Бѣлоруссіи уже будетъ рѣшена такъ, какъ захотятъ этого нѣмцы.

Вмѣсто того, чтобы кричать на весь міръ, что въ настоящій грозный моментъ, когда мы стоимъ передъ новой войной контръ-революціи въ томъ смыслѣ, что она стремится спести на долгіе годы существующій порядокъ вещей, явившійся продуктомъ пережитой революціи, нѣтъ и не можетъ быть пока такой рѣзкой границы въ національномъ раздробленіи демократіи россійской, вожди рады, прикрываясь именемъ бѣлорусскаго народа, въ особо торжественной формѣ декларируютъ независимость бѣлорусской народной республики, нисколько не считаясь съ желаніемъ и интересами самаго народа, ищутъ протектората „благодѣтельницы" Германіи. Какъ это ни печально, но до извѣстной степени смѣшно и именно потому, что мы знаемъ, что съ побѣжденными въ разговоры (хотя бы „о протекторатствѣ") не вступаютъ, а навязываютъ имъ свою волю, и вѣрнѣе не навязываютъ, а заставляютъ побѣжденныхъ воспринять волю побѣдителей.

И при такомъ положеніи вещей минскіе правители изъ рады, вмѣсто того, чтобы укрѣпить, упрочить связь между мыслящей демократіей Бѣлоруссіи и Россіи вообще и вселить въ нее сознаніе необходимости любить и защищать соціалистическое отечество и основы революціи, они опять таки распыляютъ ее, стараясь въ иныхъ случаяхъ въ святой наивности доказать, что хотя разрозненно, но все же стремятся къ одной и той же цѣли, дѣлая такимъ образомъ политическій горизонтъ еще болѣе мрачнымъ, зловѣщимъ и угрюмымъ.

Это тяжелое положеніе момента требуетъ отъ насъ, бѣлоруссовъ, съ опытомъ, знаніемъ и вѣрой въ себя сбросить съ себя уродливую накипь малодушія, непонятную апатію, встряхнуть силами и пробудить другихъ на самоотверженный подвигъ и съ сознаніемъ необходимости быть готовымъ на все во имя сохраненія соціалистическаго отчества, чтобы въ свое, быть можетъ, недалекое время, стряхнуть изуродованный духъ, навѣянный отчасти неопытными политиками, отчасти легкомысленными карьеристами, правителями изъ рады въ Минскѣ.

А для этого нужна отважная, разумная, и непоколебимая вѣра въ себя, работа по пути освобожденія отъ почти насѣвшаго на насъ снова рабства и униженія. Этого требуетъ отъ насъ исторически-государственной важности моментъ, и если его упустить — значитъ усилить тяжесть личнаго существованіе ненавистныхъ и гибельныхъ для него свободъ.

Конечно, насъ ожидаютъ по возвращеніи на нивы родныхъ пепелищъ, быть можетъ, великія жертвы, но лучше рѣшиться перенесть ихъ, чѣмъ оставить Б

лоруссію потомкамъ опозоренной и обезславленной.

А поэтому нужно спѣшить и, спѣшить создать одно ядро, чтобы создать внушительную силу и затѣмъ направить остріе оружія опять таки противъ того, что уже сдѣлано и что продолжаетъ сознательно или несознательно дѣлаться вершителями нашихъ судебъ въ Минскѣ, поддерживаемыхъ германскими властями.

Мы должны обезпечить свѣтлое и спокойное будущее нашей свободы и должны задушить поднявшую снова голову реакціи.

Думая такъ, хочется вѣрить, что еще не умеръ бѣлоруссъ, не умерла въ немъ любовь къ многострадальной батьковщинѣ.

Онъ дремлетъ.

Онъ проснется.

Онъ долженъ проснуться и сказать, что только быть свободнымъ, жить среди равныхъ себѣ - жизнь настоящая, жизнь творчества; всякая же другая жизнь-комедія, въ которой одинъ играетъ роль господина, другой раба, что является исключительно, причиной трусости и глупости послѣднихъ.

И только тотъ потеряетъ свою свободу, кто не сумѣетъ защищать ее - это историческая истина.

И развѣ трудно почувствовать, какъ ужасенъ порядокъ, при которомъ большинство сѣетъ, а меньшинство пожинаетъ.

А поэтому нужно еще разъ спѣшить, спѣшить и спѣшить, чтобы не допустить снова того, надъ чѣмъ годъ съ лишнимъ тому назадъ восторжествовали; чтобы не дать снова помѣщикамъ, ксендзамъ и эксплоататорамъ, этимъ „благороднымъ" подлецамъ хозяйничать и раздирать родную батьковщину.

Яна-Блуденскій.

Да ветру.

Чаго вецяр ты гудзеш,
Бураю сыпаваш?
Дрэуца ломіш, лісця рвеш,
Красачкі знішчаеш?
Разляцішся па зямлі,
Узвіорчы слупам пылю,
І што людзі зберaглі—
Нішчыш у вадну хвілю.
Хмары разам узжанеш
І заслоніш сонца,
Страшным гулам запяеш,
Выбіушы ваконца!

—

Гой, ты, вецяр, я люблю,
Як ты дзьмеш наволі,
Разганяеш духату,
Як я йду па полі;
Ці хвалюеш збажыной,
Жаралком іграеш,
Ці нагудку нада мной
Рэзва заціняеш!
Я люблю цябе й тады,
Як ты у бору ходзіш
І дух жыцьця малады
За сабою водзіш!...
Ну, зрываючыш лісты
Й красачкі з дзярэуцау,
Маю душу раніш ты
І у кускі рвеш сэрца.

Цішка Гартны.

Планъ предстоящей дѣятельности Комиссаріата.

(Изъ доклада Комиссару по Національнымъ дѣламъ).

Передъ Бѣлорусскимъ Національнымъ Комиссаріатомъ въ настоящее время стоятъ задачи огромной важности. Къ разрѣшенію этихъ задачъ будетъ направлена вся дѣятельность Комиссаріата, которая отнынѣ должна пойти по двумъ параллелямъ. По первой изъ нихъ пойдетъ агитаціонно-организаціонная работа, по второй — культурно-просвѣтительная, которыя, взаимно дополняя другъ друга, должны привести къ національному возрожденію края на основахъ соціалистическаго строительства его, въ тѣсномъ единеніи съ Россійской Совѣтской Республикой.

А. Въ Агитаціонно - организаціонномъ отношеніи. Въ настоящее время Бѣлоруссія находится въ исключительно тяжелыхъ условіяхъ, которыя мѣшаютъ ей въ проведеніи до конца завоеваній октябрьской революціи и въ утвержденіи Совѣтскаго строя. Германская диверсія февральскихъ и мартовскихъ дней разорвала ее на двѣ части, изъ которыхъ только одна, и то меньшая, находится въ непосредственной связи съ Россіей. Остальная часть находится подъ властью Германіи, съ соизволенія и поощренія которой уничтожаются, одно за другимъ завоеванія трудового народа. Намѣреваясь и Бѣлоруссію, какъ и другія западныя народности Россіи, втянуть навсегда въ область своей политики, Германія создаетъ подъ своей эгидой Бѣлорусскую Республику изъ частей занятыхъ ею губерній. Ни одинъ сознательный трудовой человѣкъ не сомнѣвается какая цѣна этой республикѣ, образовавшейся подъ крыломъ германскаго имперіализма. Поэтому, необходимо внушить каждому Бѣлоруссу мысль о той гибели, въ какую ведутъ его главари Минскаго Секретаріата. Вмѣстѣ съ тѣмъ, каждый Бѣлоруссъ долженъ помнить, что край, раздѣленный на части и находящійся въ зависимости отъ Германіи, отъ Польши ли, или отъ Литвы, будетъ поглощенъ ими, а поэтому и нельзя оставлять мысли о сохраненіи національнаго единства.

Зная, что Германія оправдывала свое вторженіе въ Бѣлоруссію желаніемъ осуществить самоопредѣленіе народностей и основывала эти оправданія на волеизъявленіи и просьбахъ мѣстнаго населенія, мы должны добиться, чтобы до ушей нѣмецкаго народа долетѣлъ истинный голосъ народа, а не закулисный шопотъ его предателей. Для этого необходимо, чтобы всѣ организаціи трудящагося народа громко заявили о своемъ нежеланіи находиться въ порабощеніи Бѣлорусской буржуазіи и нѣмецкихъ имперіалистовъ. Чтобы пробудить заснувшихъ, обезсилѣвшихъ, трусливыхъ, поддержать духъ у борющихся еще, необходимо послать на мѣста испытанныхъ опытныхъ пропагандистовъ. Съ цѣлью ихъ подготовки Комиссаріатомъ и разработанъ проэктъ и составлена смѣта по устройству курсовъ для народныхъ учителей, которые на Бѣлоруссіи являются наиболѣе подходящими по способностямъ и демократическому складу революціоннымъ элементомъ. На этихъ курсахъ будетъ обращено главное вниманіе на пополненіе политико-соціальныхъ знаній, на изученіе пріемовъ и способовъ агитаціи и на точное знаніе пріемовъ и способовъ агитаціи и на полное знаніе основъ Совѣтской Республики. При помощи этихъ лицъ, командируемыхъ послѣ окончанія курсовъ на мѣста для пропаганды и организаціи, можно будетъ оказать революціонное сопротивленіе захватной политикѣ Германіи.

Но не слѣдуетъ разсчитывать, что только одной пропагандой можно добиться полнаго успѣха въ непродолжительное время. Ее нужно соединить и вести одновременно съ военной подготовкой населенія. Находясь въ непосредственной близости къ фронту, прекрасно знакомое съ мѣстностью, населеніе Бѣлоруссіи, организованное въ боевыя дружины, первое выдержало бы столкновеніе съ противникомъ. Сознавая это, мѣстные Совѣты приступили къ организаціи волонтерскихъ отрядовъ. Но у руководителей нѣтъ зачастую ни опыта, ни организаторскихъ познаній, а потому и сами эти военные совѣты прекращаютъ свое существованіе. Поэтому необходимо создать и надлежащимъ образомъ укрѣпить эти Совѣты, дать имъ надлежащія однородныя инструкціи въ направленіи ихъ дѣятельности. Для веденія самой организаціи дѣла на мѣстахъ нужны также подготовленныя и политически и технически лица. Вслѣдствіе этого встаетъ необходимость созданія курсовъ отвѣтственныхъ инструкторовъ и пропагандистовъ общаго вооруженія. Чтобы организовать эти курсы, Военный отдѣлъ Комиссаріата разработалъ программу ихъ, а также и планъ дѣятельности инструкторовъ; эта программа будетъ въ скоромъ времени вмѣстѣ съ смѣтой представлена на усмотрѣніе и заключеніе Комиссаріата по Національнымъ дѣламъ.

Кромѣ того, Военный Отдѣлъ Комиссаріата приступаетъ къ организаціи въ Москвѣ Коммунистическаго Бѣлорусскаго Отряда въ 200 человѣкъ. Этотъ отрядъ будетъ имѣть своимъ назначеніемъ охрану Комиссаріата, но главная цѣль его созданія состоитъ въ томъ, чтобы имѣть возможность выдѣлить изъ него, по непосредственномъ ознакомленіи, лучшихъ въ партійномъ и организаторскомъ отношеніяхъ людей для посылки ихъ на мѣста въ качествѣ агитаторовъ и пропагандистовъ, дѣятельность которыхъ будетъ направлена къ закрѣпленію въ Бѣлоруссіи Совѣтской власти. Посему въ этотъ отрядъ будутъ набираться люди только по отзывамъ партійныхъ организацій, стоящихъ на платформѣ Совѣтской власти.

Пропаганда и агитація должны вестись, главнымъ образомъ, въ мѣстахъ Бѣлоруссіи, занятыхъ Германіей.. Организація же и формированіе соціалистическихъ дружинъ въ. мѣстахъ, прилегающихъ къ демаркаціонной линіи. Возлагая послѣднюю работу исключительно на свой Военный Отдѣлъ, который будетъ представлять высшую инстанцію руководства этимъ дѣломъ, Комиссаріатъ ставитъ своею неотложною задачей учредить агитаціонный отдѣлъ, въ рукахъ котораго будутъ находиться всѣ нити агитаціонной работы. Въ агитаціонномъ Отдѣлѣ необходимо образовать подотдѣлъ сношенія съ занятыми противникомъ мѣстами, гдѣ собирались бы всѣ свѣдѣнія относительно жизни и соціальнаго движенія въ зарубежной пока Бѣлоруссіи, и который будетъ направлять туда своихъ эмиссаровъ для пропаганды.

Но непосредственное руководство изъ центра не можетъ дать желательныхъ результатовъ. Принятіе своевременно тѣхъ или иныхъ мѣръ, посылка сообщеній, инструкцій въ настоящее время очень затруднительны. Поэтому необходимо, чтобы во всѣхъ, наиболѣе крупныхъ центрахъ Бѣлоруссіи, не занятой Германіей, были учреждены Отдѣлы Комиссаріата. Эти отдѣлы, будучи образованы изъ лицъ хорошо извѣстныхъ Комиссаріату и объединенныхъ съ нимъ общей партійной дисциплиной, будутъ являться надежными работниками въ дѣлѣ организаціи и смогутъ вести дѣло въ исключительныхъ случаяхъ самостоятельно. Назначеніемъ этихъ Отдѣловъ будетъ: 1) вести контроль надъ дѣятельностью отдѣльныхъ лицъ и организацій, которымъ будетъ поручена пропаганда или формированіе дружинъ и 2) поддерживать постоянную связь между Центральнымъ Комиссаріатомъ и мѣстами для согласованнаго образа дѣйствій.

Кромѣ вышеуказанныхъ задачъ, которыя имѣютъ цѣлью во что бы то ни стало ликвидировать совершенно Германское вторженіе, у Комиссаріата есть еще двѣ крупныхъ задачи, возникшихъ тоже подъ вліяніемъ войны и требующихъ настойчиво своего разрѣшенія. Эти задачи — разрѣшеніе бѣженскаго вопроса и ликвидація эвакуированныхъ изъ Бѣлоруссіи различныхъ учрежденій. Массы бѣженцевъ со времени подписанія мира, плохо освѣдомленныя о дѣйствительномъ положеніи вещей, устремились на родину. Вслѣдствіе запрещенія Германіей эвакуаціи бѣженцевъ, создалось тяжелое положеніе для тѣхъ изъ нихъ, кто прибылъ въ прифронтовую полосу. Поэтому необходимо принять экстренныя мѣры къ надлежащей организаціи самихъ бѣженцевъ, а также и къ большей согласованности дѣйствій различныхъ учрежденій и организацій, вѣдающихъ бѣженскими дѣлами. Для организаціи и надлежащей освѣдомленности необходимо послать отъ Комиссаріата эмиссаровъ во всѣ крупные центры Россіи, гдѣ проживаетъ много бѣженцевъ. Эти эмиссары, въ связи съ бѣженскими организаціями на мѣстахъ, будутъ производить регистрацію бѣженцевъ своей національности и служить исполнителями распоряженій Центральнаго Комиссаріата. Послѣдній посылаетъ своего представителя въ Комиссію по демобилизаціи и эвакуаціи для постояннаго контакта. Такимъ образомъ получится полнѣйшая согласованность дѣйствій въ этомъ отношеніи.

Эвакуированныя изъ Бѣлоруссіи учрежденія разбросаны въ настоящее время по территоріи чуть ли не всей Россійской Республики. Многія изъ нихъ продолжаютъ существовать только на бумагѣ. Никакой работы они не выполняютъ. Другія, продолжая работу, находятся въ тяжеломъ финансовомъ положеніи. Чтобы первыя прекратили свое ненужное существованіе, а вторыя не вынуждены были пріостановить свою дѣятельность, необходимо создать особый Отдѣлъ Ликвидаціонный, который выяснилъ бы, какія учрежденія должны быть ликвидированы и существованіе какихъ желательно. Относительно первыхъ отдѣлъ будетъ возбуждать ходатайства о ликвидаціи; вторыя же будутъ поддерживаться средствами и эвакуируются въ будущемъ въ тѣ мѣста, гдѣ находились раньше.

Такъ какъ ликвидація нѣкоторыхъ изъ учрежденій можетъ затрагивать интересы другихъ національностей, граничащихъ или живущихъ на территоріи Бѣлоруссіи, то для правильнаго разрѣшенія вопросовъ, связанныхъ съ ликвидаціей такихъ учрежденій, должна быть образована особая смѣшанная комиссія изъ представителей всѣхъ заинтересованныхъ національностей. Причемъ, во избѣжаніе могущихъ возникнуть конфликтовъ, Комиссаріатъ съ своей стороны считаетъ необходимымъ положить въ основу работъ своихъ представителей въ этой Комиссіи ту идею, что сфера вліянія Комиссаріата должна простираться на всю территорію, лежащую въ этнографическихъ границахъ Бѣлорусскаго народа.

Въ связи съ ликвидаціей войны и созданіемъ при Комиссаріатѣ Иностранныхъ дѣлъ Комиссіи по проведенію въ жизнь Брестскаго договора, Комиссаріатомъ делегированъ въ эту Комиссію свой представитель. Для детальной же разработки вопросовъ, которые имѣютъ быть внесены отъ Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата въ названную Комиссію должна быть создана при Бѣлорусскомъ Національномъ Комиссаріатѣ въ самомъ непродолжительномъ времени своя особая Комиссія. На ея обязанности будетъ лежать, главнымъ образомъ, разработка проэктовъ и представленій, направленныхъ въ защиту правъ Бѣлорусскаго народа.

Изъ всего вышеизложеннаго планъ предстоящей дѣятельности Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата въ отношеніи агитаціонно - организаціонномъ представляется въ слѣдующемъ видѣ:

I. Въ Агитаціонной дѣятельности:

а) Образованіе при Комиссаріатѣ особаго Агитаціоннаго Отдѣла.

б) Устройство курсовъ пропаганды для учителей-Бѣлоруссовъ.

в) Открытіе курсовъ для подготовки инструкторовъ военнаго дѣла.

г) Сформированіе Коммунистическаго отряда въ Москвѣ.

II. Въ организаціонномъ отношеніи:

а) Учрежденіе Отдѣловъ Комиссаріата въ городахъ Бѣлоруссіи.

б) Посылка отъ Комиссаріата эмиссаровъ въ Бѣлоруссію и по крупнымъ центрамъ Россіи для урегулированія мѣропріятій по бѣженскому дѣлу.

в) Созданіе Ликвидаціоннаго Отдѣла:

г) Посылка представителей въ межнаціональную комиссію по ликвидаціоннымъ дѣламъ.

д) Образованіе Особой Комиссіи при Комиссаріатѣ по разработкѣ вопросовъ, касающихся Бѣлоруссіи, въ связи съ проведеніемъ въ жизнь Брестскаго договора.

Пастанова Віленскай Беларускай Рады

прымаючы пад увагу:

1. Што бытнасць падтрымліваных „Энтэтай" дзеля не палітычных мэт чужацкіх польскіх войск на адвечна Беларускіх землях можа у будучыня аказацца прэцэдэнтам дзеля анэксіі гэтых зямель да Польскаго Каралеуства, або дзеля дамагання тэрытарыяльных кампэнсацыяу у пастацы Беларускай Беластоцкай вокругі, сумежнаго с Польшчаю;

2. Што абвяшчаючы незалежная часці

закардоннай Беларусі да Польскай манархыі, польскія войскі выяуляюць гэтак захопныя тэндэнцыі на Беларускія землі, і их чыннасць з гэтаго пагляду пярастае ужо быць самаабаронай палякоу ад бальшавіцкай анархыі і прыбірая характэр вялізнай палітычнай авантуры, каторая ідзе супроць найбольш жыццявых інтарэсау беларускаго народу і супроць яго жадання незалежнасці;

3. Што расейскія войскі, каторыя па загаду расейскаго ураду аружнай сілай перашкодзілі утварэнню беларускай нацыянальнай арміі, самі ня здолялі, блізка сусім пакінулі іх, значыць ня споунілі перад імі сваіх павінасьцяу і абецанак;

4. Што Беларусь ад XIII сталецця была незалежна творачы разам з літвінамі асобную дзяржаву (Вялікая Княства Літоуская), і пасля прылучэння яе гвалтам да Расеі праз сто дваццать гадоу няволі і уціску ня пакідала дабівацца нязалежнасці навэт з варужжам у руках (1812—1905 г.г.).

5. Што бальшавіцкі урад даляй віоу палітыку гвалтау над беларускім народам, даючы яскравая выражэння гэтаго у разгоня Беларускай канфярэнцыі у Мінску;

Беларуская Рада, аб'яуляючы разарванай звязь між Беларусьсю і Расеяй, выказывая свае дамагання;

1) Каб польскія вайскі чым хуччэй выйшлі з Беларускіх зямель, на каторых беларускія краевыя арганізацыі возьмуць пад сваю апеку і мення і жыцце жыхароу;

2) Каб пакінутыя на няміласць долі беларускае землі за хронтам былі уразжа далучаны да акупаванай часці Беларуска-Літоускаго краю дзеля арганізацыі тут незалежнаго дзержаунаго быту;

3) Каб сумежные з Польшчай спрадвечна Беларускія землі (Беласток, Гродня) ні у якіх здарэннях ня былі выключаны з рэшты краю дзеля далучэння да Польскаго каралеуства.

Беларуская Рада, апіраючыся на разазлюцыі Беларускай канфэрэнцыі у Вільні 25, 26 і 27, 1918 г.) аносныя пункты [illegible] гэтаго [illegible]) і на пастанову разагнанаго бальшавікамі Беларускаго кангрэсу у Мінску 30—31—XII 1917 г., звертаяцца да усіх гасударствау, прызнаючых прынцып самазначэння нацыанальнасьцяу, а у першы чарод да Нямеччыны, каторая мая найбаляй супольных з Беларуска-Літоускім краям эканамічных інтарэсау, с прызывам аказаць помач у справя адбудовы дзяржаунай незалежнасці колішняго Літоуска-Беларускаго гасударства (Вялікаго княжства Літоускаго)—ня узіраючыся на цяперашні раздзел яго мяжою хронту.

Вільня, 18 лютаго, 1918 г.

Подпісы: Прэзэс Беларускай Рады А. Луцкевіч, [illegible] М. Галянкевіч, [illegible] Вл. Талочка, Казімяр Фалькевіч, Дулы[illegible].

Сябры Рады: [illegible] Тарневіч, Язэп Салавей, Іван Луцкевіч, Янка Станкевіч, [illegible] Радзевіч, Ма[illegible] Перс[illegible].

Сакратар Рады Даміна Сямашка.

Прычыты.

Сонца села за гарою
Дзень мінуу гарачы,
Над бурліваю ракою
У кустох хтось плача.
Нудная жальбай песьня льецца—
Іой утуруя рэха.
І у той жальбе стогн нясецца;
„Дзе ж мая ты уцеха?
С кім я буду так развіцца,
Як прыду да дому...
Хто захоча подзівіцца
Прычыту чужому?"
І далека навакола
Вецяр стогны носіць,
Растрахая іх над долам
І да хмар падносіць...
Хто прычыту у хмары зароку
[illegible] прычытаю?
То мабеть ня [illegible]
Дзіпяноові [illegible].
Тут над рэчкаю магіла—
У іой яе дачушка.
Над магілай дуб пахілы
І сястрыцы грушкі.
Вось у вечару штодзіонна
Матка сюды ходзя
І плаксівым нудным стогнам
Прычыты выводзя.
Яна у жыцці адзінока,
Ад людзей сіротна,
Вось прад ціомнай ночы вокам
Йпрад ракой маркотнай,
Яна плача—прычытая—
З жальбай растаецца...
Яе ж гэтта суцешая
Рэха рэзвая ля гаю—
Як на прычыты спагадай
З лесу атдаецца.

Цішка Гартный.

Гудок.

Гу-гу, гу-гу! Гудзе гудок,
Гой не, ня на работу...
Уставай, уставай хуччэй, браток
Трывогі гуд—грымота!
Твой брат, падняуся, ня сцярпеу
Пагарды цяшкае і гвалту;
Рабіць па катау не схацеу,
І устау да бойкі ня на жарты.
Спяшы-спяшы, эх, мой браток,
Спяшы і ты з усімі;
Й сабе самому дай зарок
Адважна умерці з імі.
Жыцьціо, ці смерць-усе адно—
Пакуты больш-даволі!
З-за гаю ціомнаго відно
Прамсньня сонца волі.
Гу-гу, гу-гу-гудзе гудок:
Гой, не-на работу!
Ідзіж адважна, мой браток,
Да бойкі з ворагам з ахвотай.
Сваіой душы падай зарок
Глядзець упярод бяз страху.
І быць безстрашным, мой браток,
За волю ляхчы хоць на плаху.

Гудокъ

Аб растрэлах у Беларусі.

Камісарыятам Іназемных Спрау паслана вось якая радыотэляграма (бяздротным цяляграхам).

Да Гэрманскаго Міністэрства Іназемных Спрау, Бэрлін. Копія (перапіс) Расейскаму Поунамочнаму Прадстауніку Іофе, Бэрлін, 13 трауня, 1918 г.

Вайсковая і свецкая начальства с тых мейсцоу, якія датыркаюць да дамаркаціоннай (падзяляючай) мяжы на Беларусі, а так сама многа людзей, якія бачылі сваімі вачыма і якім можна верыць, паведамляюць у поунасці з дакумэнтамі весткі аб страшэнна цяшкум палажэньні мірных людзей у забраных мейсцох Беларусі і жывучых пауз дэмаркаціонную мяжу, гвалтаваньнях, пагромах, катаваньнях, растрэлах, дзікім абкладаньні я [illegible] грабяжах і нападах весак [illegible] грумадамі. Вельмі у гэтум настаяў старающа польскія лягіоны. Як [illegible] таварышы, якім нельга ня [illegible] с першых дзіон заваіову Бабрускаго павету, польская начальства прынялося за касаваньня усіх свабодау. Палітычная жыцьціо у горадзі заміорла. У першыя дні напавал усіх абтраслі, трасучы навэт ламалі падлогу, сцены і адбіралі яду. Служакі у казіонных установах ня дастаюць грошы і вельмі бядуюць. З банкау пазабіраны усе грошы, што там меліся. Уяхджаць і выяхджаць з Бабруску забароняна. Дзякуючы таму, што банкі заперты, а зносіцца з загародным светам нельга, сыпыніліся працаваць заводы, хвабрыкі і зачыніліся крамы.

Палажэньня работнічаго стану адчаянная. Але усе гэта яшчэ нічога, прыраунаушы к таму, што чаупецца у віосках; цэлыя віоскі і мястэчкі паляцца і грабуюцца, селян прымушаюць, каб яны вярнулі забраную у паноу зямлю і пажэндзя, адбіраюць коняй і кароу, хоць яны раней былі [illegible], ды вяртаюць іх паном, большаю часткаю польскім ахвіцэрам. У віосцы Буда-Кашаліоуская раз'езд уланау палажыу грашавую кару у некульки соцян тысячау рубліоу і з гэтым патрабавау, каб частка грошай была заплачана золатам, а так сама патрабавау, каб сдалі увесь хлеб, які маюць; каліж селяня далі частку грошы і сказалі, што гэта усе, што яны больш нямаюць, уланы няздаволіліся, а абкружылі віоску, абстралялі яе з куляміотау, ды падпалілі з усіх бакоу; пры гэтым некулькі сот селян было забіта, а ад віоскі асталіся адны руіны. У Жыліцах, Амелях і у многіх іншых мястэчках і віосках рабілася тоя самая; тых, хто бараніуся ад вагню, селян, дзяцей і кабет уланы засеквалі шаблямі і білі нагайкамі. У вадной віосца старога жыда высяклі розгамі, а потым павесілі на вачах усяе віоскі. Вельмі здзекуваліся у жыдоускіх мястэчках; усе, што мелася у хатах добраго, забіралі, накладалі вялізорныя грашавыя кары, але і гэтаго было мала і пошля гэтых кар і грабежства уланы усіо-ткі палілі мястэчкі, прыказваючы, што вычышчаюць мейсца ля палякоу. Людзей, на якіх дагадваліся, што яны належалі да бальшавікоу, альбо адзетых у салдацкую адзежу, растрэльвалі гэтта ж, на кейсцы. У Бабруйскуй крэпасці, вастрог, гаптвахта (салдацкая халодная) і дысцыплінарны батальіон (дзе караюць за праступкі салдатау) запружаны арыштованымі, якіх там трымаюць у самых дрэнных варунках, б'юць, многіх растрэльваюць, робячы так, што быццам хочуць уцякаць; гэтак быу застрэлян 24 лютаго гэтаго году тав. Яухімау, камісар над адным атрадам чырвонаго войску. Усіх абвінавачаных у належнасці да чырвонае гвардыі і бальшавікоу, вайскова палявы суд прысуджвау да смерці. Сярод замучаных палякамі вядомы прозвішчы: Лысенкоу, Чупроу, Кальчук, Равуцкі. Вельмі многа таварышау і дагетуль трымаюць у вастрозі чакаючы смерці; сярод іх камісар зводнаго атраду з Слуцку Кальмановіч, Прышчэпа, вучань Слуцкаго гандлярнаго вучылішча 16-гадовы Швайка і інш. Бабруск запружан уланскімі накаральнымі гуртамі, якія ідуць на віоскі, грабуюць там, збіваюць людзей і вярочаюцца пяючы паборныя песьні, з зацечанаю на нагайцы і адзежы крывіою. Горад адсечан ад усяго сьвету і атданы на разграбства кучам польскіх лягіянэрау.

Усе сабраная у купу, што робіцца акупацыіонным начальствам у горадзі Мінску і Мінскай губэрні апісана у цяляграмі, якую Мінская гарацкая дума хацела даць Камісарыяту па Іназемным Справам, але ня прынятай да перасылкі мінскаю поштаю. 8-го красавіка, пішацца у гэтуй цяляграмя, на вуліцах Мінску з раніцы з'явіліся вялікіе гурты нямецкіх салдатау, якія забіралі многа мужчын, боляй малодых; з гэтай мэтай акружвалі дамы і трaслі усе кватэры, хапалі усіх тых, хто калі быу у салдатах, а так сама і тых, якія і не былі. Гэтакім способам было забрана многа тысячау народу, якіх трымалі у асобных бараках, брудных, і бяз яды; на баракі панастаулялі гарматы і куляміотау, затрыманых адсылалі на заход. Тысячы сямей асталіся бяз апякуноу і бяз усякае магчымасці к жыцьцю. У горадзі усе стогнуць ад дзікасці. Жыдоуская фракцыя (гурток) у Мінскуй гарацкой думя падала заяву аб гвалтоу'і, якоя чынілі польскія лягіянэры над жыдамі. Старых прывязвалі к падножнікам седзял і праз цэлыя віорсты валаклі іх па полі. Над адным старым пагана здзекуваліся на вачах жонкі і дзяцей: майстравалі ля яго вешалку і гатовіліся павесіць; іон застауся жывым толькі таму, што за яго уступіуся мейсцовы паляк. Фракція ведая шмат такіх у'з'едных прыпадкау, калі білі старых рабінау і грабілі цэлыя мястэчкі. Жыхары гэтых мястэчак так былі напужаны, што, скаржучыся на свае гора, плакалі і прасілі няабгэлошваць гэтаго, каб даляй ня было горш.

Народны Камісарыят па Іназемным Справам праканаяы, што усе гэта робіцца бяз ведама і напярэкор волі гэрманскаго начальства. Тым боляй верыць іон у тоя, што прапазыцыя [illegible] раду па выясненьня гэткіх прыпадкау сустрэня адобрасць з боку гэрманскаго правіцяльства. Камісарыят Іназемных Спрау прапануя залажыць змешаныя каміс'і з далучэньням да іх прадстаунікау мейсцовых арганізацыяу, с тым, каб у ліку гэтых прадстаунікау былі няйначай і прадстаунікі ад жыдоускіх обчаствау; гэты каміс'і павінны аб'ехдзіць забраныя мейсцы Беларусі. Толькі гэтакім спосабам па думцы Камісарыяту Іназемных Спрау можна будзя праведаць аб усіом дасканала бяз зварушэньня спраудпасці.

Народны Камісар Іназемных Спрау Чычэрын.

Ваенны агляд.

На заходнум фронця.

Посля страшэнных боянь у апрэлі, якія ня далі нічого, апрыч вялікіх патрат людзьмі і матарыяламі, на заходнум фронця цягняцца цяпер зацішшо, калі-ня-калі парушаючыся стрэляньням з гармат, ці стычкамі нявялікіх пешых частак вайскоу. Але-ж немцы ня могуць змірыцца с тым, што ім ня удалося пабароць сваіх ворагау, і дзеля гэтаго гатуюцца к другому наступу у акружжы рэчкі Скарп. У звязку з гэтым сцягваюцца сюды вялікія сілы.

Нядауна быу указ пяравясці на заход някаторыя вайсковыя часці, якія стаяць па гарадох Эстляндзі, Ліфляндзі'у Псковя і Дзвінску. Сярод салдат падняуся смутак, і іншыя палкі атказаліся ехаць на прапцускі фронт. Шмат салдатау растрэляна, а яшчэ больш заарыштована. Дзеля усмірэньня іх былі патрэбаваны з Рэвялю верныя вайскі.

Раней ці пазней тоя самая зробяць і усе нямецкія салдаты як яны ясна зразумеюць, што гібнуць за німа ніщто дзеля захватных дамаганьняу свае буржуазеі і юнкярства.

На Італіянскум фронця.

На Італіянскум фронця пачаліся зноу вайсковыя дзеі, пасля доугага зацішша, у якоя абудва ворагі будавалі новыя пазіцыі і залечвалі раны вялікіх боянь у пачатку зімы. У сучасных бойках перавагі ня мая ні адна старана.

Аустрыйскім камандаваньням раскрыта шкадлівая дзеля ваіоунічаства праца гуртка ахвіцэрау славінцау і чэхау, якія даносілі італьянцам, што робіцца у аустрыйскуй арміі. Яны ж падмушалі салдатау кідаць аружжо і ня йці у бойні. Такая праца знайходзіцца у звяску з захапляньням італіянскіх зямель аустрыйцамі.

Надыдзя часіна, калі народ і салдаты кіня аружжо і [illegible].

У Фінляндзі.

Белагвардзейцы пад главенствам ген. Маннергэйма і с падмогаю нямецкіх вайскоу і аружжа даканчваюць [illegible], вядучы страшэнныя кары супроціу астатку чырвонае гвардыі. Апошняе ужо німа. Яна атважна [illegible] згібла: адны пабітыя, другія прым[illegible] быць у таемнасці. Змацаваушыя белагвардзейцы цяпер ужо заліваюць Фінляндзію кроу'ю тых людзей, хто нават і ня [illegible] прыхільнасці да чырвонае гвардыі.

У Выбаргу і іншых гарадох хапля[illegible] і забіваюць людзей па аднаму тол[illegible] падазрэньню

Маннергэйм цяпер сьвяткуя свае сьвят[illegible] Ён з сваімі хау'руснікамі вядзе перамов[illegible] аб пасажэньні караля з нямецкіх князёу, каб сусім замацавать—і на доуга—той „парадак" які устанавіуся праз нямецкі штык.

Яго крыху прыводзіць у смутак тоя, што на крайнюй пауночы, на Мурманя знайходзяцца агліцкія вайска, з якімі яму прыдзяцца яшчэ спрачацца.

Радактары:
З. Жылуновіч, Я. Петровіч.
Выдавец:
Беларускі Нацыянальны Камісарыят

Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамоновскій пер., д. 21.